TÜRK DÜNYASI KADIN ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
JOURNAL OF TURKIC WORLD WOMEN STUDIES
Dergi web sayfası: https://turkicworldwomen.com/index.php/pub
Journal homepage: https://turkicworldwomen.com/index.php/pub

Doi: 10.5281/zenodo.22875904 *Kitap İncelemesi ● Book Review*

Seray Şahiner'in "Gelin Başı" Adlı Öykü Kitabında Kadınlığın Gündelik Görünümleri

Everyday Representations of Womanhood in Seray Şahiner's Short Story Collection "Gelin Başı"

Rugeş DEMİR[1]

Özet

Seray Şahiner'in 2006 yılında Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri'ne layık görülen "Gelin Başı" adlı öykü kitabı; farklı yaş, eğitim ve ekonomik koşullara sahip kadınların aşk, evlilik, yalnızlık, çalışma hayatı, aile baskısı ve toplumsal cinsiyet rolleri karşısındaki deneyimlerini konu edinmektedir. Bu tanıtım ve inceleme yazısında, kitapta yer alan on öykü içerik ve tema bakımından değerlendirilmiştir. Özellikle kadın kahramanların gündelik yaşam içinde karşılaştıkları sorunlar ile bu sorunların toplumsal ve kültürel kaynakları üzerinde durulmuştur. Öykülerde kadınların evlilik, güzellik, gençlik, bekâret, annelik ve erkek tarafından tercih edilme gibi ölçütler üzerinden değerlendirildiği görülmektedir. Bunun yanında kadın emeğinin görünmezliği, ekonomik güvencesizlik, romantik aşk beklentileri, yalnızlık, kadın bedeninin denetlenmesi ve geleneksel değerlerin kadınların kararları üzerindeki etkisi öne çıkan başlıca konulardır. Şahiner, kadınların yaşadığı baskıları olağanüstü olaylardan çok kuaförde beklemek, evden ayrılmak, durakta birini gözlemek, telefon beklemek veya dikiş dikmek gibi gündelik deneyimler üzerinden görünür kılmaktadır. Mizah, ironi ve iç konuşmanın belirgin olduğu öykülerde kadınlar yalnızca mağdur kişiler olarak değil; çelişkileri, arzuları, hataları ve direnme çabalarıyla çok yönlü karakterler biçiminde sunulmaktadır. Bu yönüyle eser, kadınlık kimliğinin toplumsal olarak nasıl kurulduğunu ve gündelik yaşam içinde nasıl yeniden üretildiğini sorgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Kadın, Hikâye, Gelin Başı, Seray Şahiner.

Abstract

Seray Şahiner's short story collection "Gelin Başı" recipient of the 2006 Yaşar Nabi Nayır Youth Award explores the experiences of women from diverse age groups, educational backgrounds, and economic circumstances regarding love, marriage, loneliness, working life, family pressure, and gender roles. This review examines the ten stories in the collection in terms of their content and themes, focusing particularly on the challenges the female protagonists face in their daily lives and the societal and cultural origins of these issues. The stories reveal how women are judged against criteria such as marriage, beauty, youth, virginity, motherhood, and being chosen by a man. Additionally, key themes include the invisibility of women's labor, economic insecurity, expectations of romantic love, loneliness, the policing of the female body, and the influence of traditional values on women's decisions. Şahiner makes the pressures women face visible not through extraordinary events, but through everyday experiences such as waiting at a hair salon, leaving home, watching someone at a bus stop, waiting for a phone call, or sewing. Characterized by humor, irony, and interior monologue, the stories present women not merely as victims, but as multifaceted characters defined by their contradictions, desires, mistakes, and efforts to resist. In this respect, the work interrogates how female identity is socially constructed and reproduced within daily life.

Keywords: Gender, Woman, Story, Gelin Başı, Seray Şahiner.

[1] Dr., Bağımsız Araştırmacı, Eskişehir, Türkiye / demirruges@gmail.com / ORCID ID: 0000-0003-3262-1867

Giriş

Kitap Tanıtımı: Seray Şahiner (2026). “Gelin Başı” Doğan Kitap Yayınları. ss. 104. ISBN: 9786255683724.

Seray Şahiner, ilk öykü kitabı olan “Gelin Başı”nı annesine ithaf etmiştir. Kitap, ilk baskısında Hulki Aktunç’un kaleme aldığı bir önsözle başlamaktadır. Aktunç, bu önsözde Şahiner’in yazarlığını ayrıntılı biçimde değerlendirerek onun daha ilk kitabıyla kendine özgü bir anlatım yakaladığını belirtmektedir. Şahiner’in edebiyat dünyasına doğrudan “bir öykücü” kimliğiyle güçlü bir giriş yaptığını vurgulamaktadır (Şahiner, 2019: 11). Ayrıca Aktunç, daha önce Leyla Erbil’in yazarlığını tanımlamak için kullandığı “isyan grameri” ifadesini hatırlatarak, Şahiner’in edebiyata çıkışını da benzer ölçüde özgün ve dikkat çekici bulmaktadır. Bu bağlamda iki yazarın edebî kimliklerini oluşturma biçimleri arasında bir benzerlik kurmakta ve Seray Şahiner’in ilk kitabıyla sergilediği yazarlık performansını “bir ustanın çıkışı” olarak nitelendirmektedir (Şahiner, 2019: 13).

Seray Şahiner’in öykülerinin merkezinde kadınlar yer alır. Yazar, kadınların yaşam deneyimlerini ve dünyayı algılayış biçimlerini kadınlardan yana bir bakış açısıyla ele alırken onları idealize etmemektedir. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri içinde yaşadıkları çelişkileri, özellikle kendilerini erkekler üzerinden tanımlama eğilimlerini eleştirel bir yaklaşımla işlemektedir. Öykülerindeki kadın karakterler, gündelik yaşamın içinden, çoğunlukla alt ve orta sosyoekonomik sınıfa mensup kişilerdir. Şahiner, bu karakterler aracılığıyla yaşam mücadelesi veren ve çalışarak var olmaya çabalayan kadınların deneyimlerini görünür kılar (Şahin, 2025: 106-107).

“Gelin Başı” adlı öykü kitabında da farklı yaş, eğitim ve ekonomik koşullara sahip kadınların aşk, evlilik, yalnızlık, çalışma hayatı, aile baskısı ve toplumsal cinsiyet rolleri karşısındaki deneyimleri anlatılmaktadır. Kitaptaki kadın kahramanlar birbirinden farklı hayatlara sahip görünseler de çevrelerinin kendileri için belirlediği kadınlık biçimleri, sevilme ve kabul görme ihtiyaçları, ekonomik sıkıntıları ve kendi hayatlarını kurma çabaları bakımından ortak bir görünüm sergilemektedirler. Kitapta “Bir Seray Şahiner Öyküsü” adlı önsöz bölümü ile on öykü metni yer almaktadır. Öykülerin genel olarak içeriği şu şekildedir:

“Sorumlu ile Sorunlu” (s. 15-22) adlı öykünün merkezinde geçici bir işte çalışan Zeynep karakteri yer almaktadır. Yalnızlık, yaşlanma ve evlenememe düşüncesinin yarattığı kaygılarla yaşayan Zeynep, iş yerindeki sorumlu müdürün gündelik ve sıradan davranışlarını zamanla kendisine yönelik duygusal işaretler olarak yorumlamaya başlar. Böylece gerçek bir ilişkinin yokluğunda, ihtimaller üzerine kurulu romantik bir hayale sığınır. Fakat öykünün asıl dikkat çekici yönü, Zeynep’in bireysel yalnızlığından çok bu yalnızlığı biçimlendiren toplumsal beklentilerdir. Şahiner, kadının değerinin evlilik, yaş ve bir erkek tarafından tercih edilme gibi ölçütlerle ilişkilendirilmesini Zeynep’in iç dünyası üzerinden

görünür kılmaktadır. Bu yönüyle öykü, evliliğin kadın açısından toplumsal bir başarı ölçütüne dönüştürülmesini ve bekârlığın kişisel bir eksiklik gibi algılanmasını sorgular. Yazar, bu eleştiriyi doğrudan dile getirmek yerine Zeynep'in müdürün en sıradan davranışlarına yüklediği anlamlar ile gerçeklik arasındaki mesafeyi büyüterek kurmaktadır.

"Buzdolabı Süsü" (s. 23-26) adlı öyküde Elif'in biten ilişkisinin ardından sevgilisiyle birlikte yaşadığı evden ayrılma süreci anlatılmaktadır. Öykü, birlikte kurulan bir yaşam alanında kadın emeğinin nasıl kaybolduğunu sorgular. Elif'in evdeki eşyalara bakarken verdiği tepkiler, evin düzenli ve yaşanabilir bir mekâna dönüşmesinde harcadığı emeğin izlerini görünür hâle getirir. Buna rağmen ilişkinin sona ermesiyle birlikte evden ayrılan kişinin Elif olması, kadınların yalnızca ilişkilerde değil, emek verdikleri mekânlarda da aidiyetlerinin ne kadar kırılgan olabileceğini göstermektedir. Şahiner bu durumu doğrudan açıklamak yerine gündelik eşyaları, ev içindeki küçük ayrıntıları ve Elif'in bunlarla kurduğu duygusal bağı anlatının merkezine yerleştirir. Böylece sıradan görünen bir ayrılık sahnesi, ev içi emeğin değersizleştirilmesi, kadınların yaşam alanları üzerindeki görünmez katkıları ve ilişkinin sona ermesiyle birlikte bu emeğin nasıl geride bırakıldığı üzerine toplumsal bir sorgulamaya dönüşmektedir.

"Tel'siz Duvaksız" (s. 27-30) adlı öyküde ailesinin karşı çıkmasına rağmen Selman'a kaçan Mercan'ın evlilik sonrasında karşılaştığı hayat anlatılır. Sevdiği erkekle birlikte olmayı seçen Mercan için evlilik, başlangıçta bireysel bir özgürleşme biçimi olarak görünse de kısa sürede yoksulluk ve geçim sıkıntısıyla çevrelenir. Dolayısıyla burada öykü, aşkın tek başına gündelik hayatın maddi koşullarını aşmaya yetip yetmediği sorusunu gündeme getirir. Düğün, tel ve duvak gibi evliliğe eşlik eden geleneksel unsurların yokluğu ise Mercan'ın evliliğini toplumsal olarak onaylanan ve görünür kılınan evlilik biçimlerinden ayırır. Şahiner, bu öyküde de eksiklikleri yalnızca maddi yoksunluğun göstergeleri olarak vermemektedir. Bu durumu Mercan'ın ailesi ve çevresiyle yaşadığı kopuşun da işaretleri hâline getirir. Öykünün sonunda ortaya çıkan hamilelik ise anlatıya bir mutluluk duygusundan çok, umut ile kaygının iç içe geçtiği yeni bir belirsizlik kazandırır. Bu yönüyle öykü, sevgiye dayalı bir birlikteliğin toplumsal ve ekonomik koşullardan bağımsız düşünülemeyeceğini görünür kılmaktadır.

"Yalnız Ama Gururlu" (s. 31-34) adlı öyküde sevgilisinden ayrılan Yeliz'in yalnızlıkla kurduğu sorunlu ilişki ele alınmaktadır. Eski sevgilisini başka bir kadınla görmesi, Yeliz'in yalnızlığını daha görünür hâle getirirken kendisini diğer kadınla karşılaştırmasına ve çevresindeki çiftlere karşı öfke geliştirmesine neden olur. Bu yönüyle öykü, ayrılık sonrasında yaşanan duygusal kırılmanın ötesinde, bireyin kendi değerini başkalarının ilişkileri ve seçimleri üzerinden ölçmesinin yarattığı huzursuzluğu da görünür kılar. Şahiner, Yeliz'in kıskançlık, öfke ve yalnızlık arasında gidip gelen iç dünyasını gündelik hayatın küçük ayrıntıları üzerinden kurar. Aynı zamanda karakterin kendisiyle hesaplaşmasını ironik bir zeminde ilerletir. Öykünün sonunda çakmak ve saat satın alması ise daha önce başkalarıyla iletişim kurabilmek için ihtiyaç duyduğu küçük bahanelerden vazgeçmesinin işareti olarak görülebilir. Dolayısıyla Yeliz'in yalnızlığı, sadece eksiklik ya da terk edilmişlik duygusuyla tanımlanan bir durumdan ibaret değildir. Temelde kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme ve başkalarının varlığına göre şekillenmeyen bir yaşam kurma arzusuna doğru dönüşen bir durumu göstermektedir.

"İadesiz Taahhütsüz" (s. 35-38) adlı öyküde Tuğçe'nin kendisine duygusal bir bağlılık göstermeyen Ahmet'le sürdürdüğü belirsiz ilişki ele alınmaktadır. Metinde Tuğçe'nin beklentisi yalnızca bedensel yakınlıkla sınırlı değildir. O, birlikte zaman geçirmek, ilişkinin adını koymak ve karşısındaki kişi tarafından önemsendiğini hissetmek ister. Buna karşılık Ahmet'in ilişkiyi sorumluluk gerektirmeyen bir yakınlık düzeyinde tutması, taraflar arasındaki duygusal eşitsizliği belirginleştirir. Ahmet'in buluşmaya gelmemesi, Tuğçe açısından yalnızca kişisel bir hayal kırıklığı değil, ilişkinin başından beri var olan karşılıksızlığın somutlaşmasıdır. Şahiner burada bu eşitsizliği doğrudan bir çatışma üzerinden vermek yerine gündelik konuşmalar, beklentiler ve karşılanmayan küçük talepler aracılığıyla kurar. Ayrıca mizah ve ironi ise Tuğçe'nin yaşadığı kırılmayı daha çarpıcı hâle getirir. Öykünün başlığı da ilişkinin "taahhütsüz" niteliğine gönderme yaparak duygusal sorumluluktan kaçışın ironik bir ifadesine dönüşür.

Kitaba adını veren "Gelin Başı" (s. 39-50) adlı öyküde Sibel'in düğün günü kuaförde geçirdiği saatler üzerinden evlilik, güzellik, bekâret ve kadın bedeni çevresinde şekillenen toplumsal beklentiler sorgulanır. Öyküde saçının yapılması, gelinliğinin giydirilmesi ve beline kırmızı kuşağın bağlanması gibi undurlar Sibel'in toplum tarafından tanımlanmış "gelin" kimliğine adım adım yerleştirilmesini simgeler. Bu nedenle öyküde düğün hazırlığı, bireysel bir mutluluk anından çok kadın bedeninin geleneksel ve toplumsal kodlarla yeniden biçimlendirildiği bir sürece dönüşür. Dışarıdan kusursuz görünen bu hazırlığın

altında ise evlilik kararından bütünüyle emin olmayan bir kadın yer alır. Şahiner, Sibel'in yaşadığı bu iç çatışmayı doğrudan açıklamak yerine kuaför ortamı, beden üzerinde yapılan müdahaleler, düğün ritüelleri ve çevresindekilerin beklentileri aracılığıyla görünür kılar. Böylece öykü, gelinliğin ve düğün hazırlığının ardındaki gösterişli görüntü ile kadının iç dünyasındaki tereddüt arasındaki karşıtlık dikkat çekici bir şekilde verilir.

"Yedi Ağlı Don" (s. 51-66) adlı öyküde, konfeksiyon işi yapan Fidan'ın dinî bir cemaat çevresindeki kadınlarla ilişkisi anlatılır. Öyküde kadın bedeni, inanç ve denetim arasındaki çatışma ele alınır. Kadın bedenini koruduğuna inanılan yedi katlı iç çamaşırı, öykü ilerledikçe yalnızca bir giysi olmaktan çıkar; kadınların bedenlerini, davranışlarını ve kararlarını kuşatan baskıcı anlayışın simgesine dönüşür. Burada Şahiner, bedeni koruma iddiasıyla ortaya çıkan bir söylemin, kadın üzerinde korku ve itaat üretme aracına nasıl dönüşebildiğini gösterir. Fidan'ın başlangıçta ekonomik kaygılarla bu ürünleri dikmesi, onun söz konusu çevreyle ilişkisini öncelikle geçim zorunluluğu üzerinden kurduğunu gösterir. Fakat cemaat içindeki baskıları, kadınların yaşadığı mağduriyetleri ve olası istismar biçimlerini fark ettikçe bu düzenle arasına mesafe koymaya başlar. Şahiner, Fidan'ın dönüşümünü büyük bir kopuş anından çok, gözlemlediği olayların ve biriken rahatsızlıkların sonucunda gelişen bir bilinçlenme süreci olarak kurar. Öykünün sonunda yeniden bebek şapkaları dikmeye yönelmesi ise korku ve denetim üzerine kurulu bir çevreden uzaklaştığını gösterir. Ayrıca bu durum kendi emeğine, kararlarına ve gündelik hayatına yeniden sahip çıkma isteğini de ortaya çıkarır. Böylelikle öykü, inançtan çok inancın kadın bedeni ve iradesi üzerinde baskı kuracak biçimde kullanılmasını eleştiren bir anlatıya dönüşür.

"Tanga Don Hissi" (s. 67-80) adlı öyküde başkahraman Esme'dir. Esme ailesinin geleneksel çevresinden uzaklaşarak İstanbul'un merkezinde tek başına bir yaşam kuran kişi olarak ele alınır. Esme'nin özgürlüğü, zamanla hayatını sıkı bir düzen ve denetim altında tutma çabasına dönüşür. Gündelik yaşamındaki en küçük aksaklıklara karşı geliştirdiği hassasiyet, onun yalnızlığını ve dış dünyaya karşı duyduğu güvensizliği görünür kılar. Bu bakımdan öykü, bireysel özgürleşmenin her zaman kendiliğinden bir huzur getirmediğini gösterir. Yol çalışmalarının yarattığı gürültü ve düzensizlik, Esme'nin kurduğu kontrollü hayatı sarsarken bastırdığı kırılganlıkların da ortaya çıkmasına neden olur. Şahiner, karakterin iç dünyasındaki bu çözülmeyi kent yaşamının sıradan sesleri, gündelik alışkanlıklar ve bozulmuş rutinler üzerinden kurar. Öykünün sonunda Esme'nin insanlarla yeniden iletişim kurması, yalnızlık ve kusursuz düzen arayışından vazgeçtiğini gösterir. Böylece hayatın belirsizliklerini ve diğer insanların varlığını kabul etmeye başlar. Dolayısıyla öykü, bağımsızlık ile yalnızlık, kontrol ile hayatın kaçınılmaz karmaşası arasındaki gerilimi görünür hâle getirmektedir.

"Harmandalı" (s. 81-84) adlı öyküde, Bahar'ın otobüs durağında gördüğü yabancı bir erkeği kısa sürede zihninde romantik bir kahramana dönüştürmesi anlatılır. Bu durum, aşkın hayal gücüyle nasıl ortaya çıkabileceğini gösterir. Bahar'ın henüz tanımadığı bir erkeğe kişilik, geçmiş ve gelecek atfetmesi, romantik beklentilerin çoğu zaman gerçek kişiden çok zihinde oluşturulan ideal bir imgeye yöneldiğini gösterir. Bu nedenle öykü, kadınların aşk ve ilişki beklentilerinin sadece kendi isteklerinden değil, toplumda yaygın olan romantik hikâyelerden de etkilendiğini gösterir. Şahiner, Bahar'ın birkaç dakika içinde kurduğu ayrıntılı gelecek tasarımıyla karşısındaki erkeğin gerçekte tamamen yabancı oluşu arasındaki mesafeyi ironik biçimde belirginleştirir.

"İlk Öpüşte Aşk" (s. 85-103) adlı öyküde, Çiğdem'in sevgilisi Hasan ile Hasan'ın arkadaşı Kerem arasında yaşadığı duygusal kararsızlık üzerinden sevginin nasıl algılandığı sorgulanmaktadır. Öyküde Çiğdem'in beklentisi yalnızca sevilmek değildir. Bu sevginin açık, güçlü ve sürekli biçimde kendisine hissettirilmesidir. Hasan'ın mesafeli ve sahiplenici olmayan tutumunu ilgisizlik olarak yorumlaması, Çiğdem'in sevgiyi belirli davranış biçimleri üzerinden değerlendirdiğini gösterir. Buna karşılık Kerem'in doğrudan ve yoğun aşk itirafından etkilenmesi, sevginin onun için açıkça gösterilmesi gereken bir ilişki biçimi olduğunu ortaya koyar. Bu yönüyle öykü, bireyin ne hissettiğinden çok hissettiğini nasıl gösterdiğinin ilişkilerde belirleyici olabildiğini gösterir. Şahiner, Çiğdem'in duygusal gelgitleri üzerinden aşkın kıskançlık, sahiplenme, ilgi gösterme ve sözlü ifade gibi kültürel olarak tanınabilir göstergelerle özdeşleştirilmesini ironik biçimde görünür kılar. Böylece Çiğdem'in kararsızlığı yalnızca iki erkek arasında yapılacak bireysel bir tercih olmaktan çıkar; sevginin nasıl yaşanması ve nasıl gösterilmesi gerektiğine ilişkin yerleşik beklentilerin sorgulandığı bir alana dönüşür.

Gelin Başı'ndaki öyküler, kadınların yalnızca erkeklerle yaşadıkları ilişkileri değil, kadınlık kimliğinin toplumsal çevre tarafından nasıl kurulduğunu anlatmaktadır. Kitapta evlenmek, bir ilişki içinde bulunmak, güzel görünmek, genç kalmak, cinsel açıdan "uygun" davranmak ve erkek tarafından tercih

edilmek, kadınların değerini belirleyen ölçütler olarak karşılarına çıkmaktadır. Kadın kahramanlar bu ölçütleri her zaman bilinçli biçimde benimsemeseler de düşüncelerini ve davranışlarını çoğunlukla bu beklentilere göre biçimlendirmektedir. Öykülerde evlilik, kadınlara güvenli ve kabul edilebilir bir hayat vadeden bir kurum olarak sunulmasına rağmen çoğu zaman özgürleştirici değildir. Sibel'in ailelerin kararıyla evliliğe yönelmesi, Mercan'ın aşk evliliğinde yoksullukla karşılaşması ve Zeynep'in evlenememeyi kişisel bir başarısızlık gibi görmesi, evliliğin kadın hayatındaki farklı anlamlarını göstermektedir. Dolayısıyla Şahiner, bu eserde evliliği bütünüyle reddetmemektedir. Fakat kadının kendi isteğini ve mutluluğunu göz ardı ederek evliliği hayatının tek amacı hâline getirmesini sorgulamaktadır.

Kitapta aşk ve romantik ilişki de kadınların kendilerini değerli hissetme ihtiyaçlarıyla birlikte ele alınmaktadır. Eserin kadın kahramanları olan Zeynep, Tuğçe, Yeliz, Çiğdem ve Bahar'ın yaşadıkları, sevginin çoğu zaman gerçek bir karşılıklı ilişkiden çok zihinde kurulan beklentilerle şekillendiğini gösterir. Kadınlar, erkeklerin sıradan söz ve davranışlarını sevgi göstergesi olarak yorumlamakta veya yeterince açık ilgi görmediklerinde kendilerini değersiz hissetmektedir. Bu bakımdan eser, kadınlara öğretilen romantik aşk düşüncesini de eleştirel biçimde değerlendirmektedir. Kadın bedeni, kitabın en belirgin meselelerinden biridir. "Gelin Başı"nda saç, makyaj, gelinlik ve kırmızı kuşak; "Yedi Ağlı Don"da bedenin örtülmesi ve denetlenmesi; "Tanga Don Hissi"nde ise modern ve geleneksel hayat arasında sıkışmışlık üzerinden kadın bedeni toplumsal anlamların taşındığı bir alana dönüşmektedir. Kadının bedeni bazen güzelleştirilmesi, bazen saklanması, bazen de bekâret ve namus anlayışına göre korunması gereken bir nesne olarak görülür.

Ekonomik koşullar da kadınların kararlarını doğrudan etkilemektedir. Elif'in ilişkisi sona erdiğinde yeni bir ev aramak zorunda kalması, Mercan'ın yoksulluk içinde evlilik hayatı kurmaya çalışması, Zeynep'in yıllarca geçici bir işte kalması ve Fidan'ın geçimini sağlayabilmek için anlamsız bulduğu ürünleri dikmesi, kadınların duygusal hayatlarının maddi şartlardan bağımsız olmadığını ortaya koymaktadır. Kadın emeği hem ev içinde hem de çalışma hayatında çoğu zaman değersiz veya güvencesizdir (Ulaş, 2021).

Eser, feminist edebiyat eleştirisi perspektifinden değerlendirildiğinde ise eserin temel söylemi, kadınların yaşadığı sorunların yalnızca bireysel seçimlerden ya da kişilik özelliklerinden kaynaklanmadığını göstermektedir. Yalnızlık, evlilik baskısı, güzellik kaygısı, ekonomik güvencesizlik ve sevgiye duyulan yoğun ihtiyaç; aile, mahalle, çalışma hayatı, tüketim kültürü, dinî yapılar ve toplumsal cinsiyet rolleri tarafından biçimlendirilen yapısal ilişkiler içinde ele alınmaktadır. Bununla birlikte yazar, kadınları yalnızca bu yapıların mağduru olarak sunmaz; onların iç dünyalarını, çelişkilerini, arzularını ve mizah duygularını görünür kılmaktadır. Bu yönüyle Gelin Başı, kadınların gündelik yaşamda karşılaştıkları toplumsal cinsiyet temelli baskıları olağanüstü olaylar yerine gündelik deneyimler üzerinden görünür kılan bir anlatı kurar. Eser, sıradanlaştırılan eşitsizlikleri ironi, mizah ve iç konuşma teknikleri aracılığıyla görünür kılması bakımından çağdaş kadın anlatıları içinde dikkate değer bir örnek oluşturmaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak "Gelin Başı", kadınların günlük yaşamlarını ve karşılaştıkları sorunları bireysel hikâyeler üzerinden anlatan bir öykü kitabıdır. Eserde aşk, evlilik, yalnızlık, ekonomik sıkıntılar, beden algısı ve aile baskısı gibi konular ele alınır. Bu sorunların yalnızca kişisel tercihlerden kaynaklanmadığı, toplumun ve kültürün kadınlar üzerindeki etkisiyle de şekillendiği görülür. Böylece kadınlık deneyiminin günlük hayatın sıradan görünen olaylarında bile nasıl ortaya çıktığı gösterilir. Feminist edebiyat açısından bakıldığında Şahiner, kadın karakterleri sadece baskı gören kişiler olarak anlatmaz. Onların kendi kararlarını verme çabalarına, çelişkilerine ve direnme biçimlerine de yer verir. Mizah, ironi ve iç konuşmalar ise karakterlerin yaşadığı sorunları daha açık bir şekilde ortaya koyar. Bu anlatım biçimleri, kadınların toplumun beklentileriyle yaşadıkları çatışmayı da görünür hâle getirir. Eserin önemli özelliklerinden biri, kadınların yaşadığı eşitsizlikleri büyük olaylardan çok günlük hayat üzerinden göstermesidir. Bu nedenle öykülerde anlatılan sorunlar sadece tek tek kadınların yaşadığı kişisel problemler olarak görülmez. Aynı zamanda toplumdaki daha geniş sorunların bir yansıması olarak da değerlendirilebilmektedir. Bu yönüyle "Gelin Başı", çağdaş Türk edebiyatında kadınların yaşamını ve toplumsal konumunu ele alan önemli eserlerden biridir. Şahiner, kadın karakterleri farklı yönleriyle ele alarak onların yaşadığı sorunları ve hayata karşı geliştirdikleri tutumları ortaya koymaktadır. Bu nedenle eser, hem edebiyat hem de toplumsal cinsiyet açısından değerlendirilebilecek önemli bir çalışmadır.

Kaynaklar

Şahin, H. (2025). Seray Şahiner'in Hanımların Dikkatine adlı öykü kitabında kurmaca atmosferin işleyişi üzerine bir inceleme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 103-128.

Şahiner, S. (2026). *Gelin Başı.* Doğan Kitap Yayınları.

Ulaş, F. (2021). *Seray Şahiner'in eserlerinin toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi.